

Háttérinformáció

Az öt megvalósult természetes vízmegtartó megoldásról röviden:

Püspökszilágy: lefolyálassítással a villámárvizek ellen

A Cserhátban található Püspökszilágyon a gyakran villámárvizeket okozó Szilágyi-patakon a gyorsabb vízvezetés helyett a lefolyás lassítására, a víz megőrzésére került a hangsúly. A falu feletti vízgyűjtőterületen nemzetközi tapasztalatok felhasználásával hét darab szivárgó rönkgát épült a patakot tápláló időszakos vízmosásokon. A kis gátak helyben kitermelt rönkfából épültek azzal a céllal, hogy felhőszakadaskor a hirtelen összegyűlő vizet és a szántókról lemosott talajt megfogják, és csak lassan engedjék tovább. Ezen kívül négy darab terméskő hordalékfogót is felújítottak. Ha elég sok helyen készül ilyen akadály, azok ellaposítják az árvízcsúcsot, és megelőzik az elöntést. Ezen kívül a patak mellett, egy vízenyős ligeterdőben oldaltározót alakítottak ki, ami záportározóként működve befogadja az áradások vizét, és a szárazabb nyári hónapokban is vizesélőhelyként működik.

Bátya: újítás a csapadékvíz-gazdálkodásban

Bátyán a hirtelen lezúduló csapadék gyakran elöntött néhány utcát és pincét. Az elvezetés helyett az esővíz megőrzése mellett döntöttek, hiszen az éves csapadék Bátján sem haladja meg az 550 mm-t, ami jóval kevesebb a szükségesnél. A MICACC projekt keretében az összegyűjtött esővizet egy régi, korábban elhanyagolt anyagyerőhelyre (agyaggödör, kubikgödör) vezették a falu szélén, ezzel egy mintegy 1 hektáros vizesélőhelyet hoztak létre. Az így születő kis tó megőrzi Bátya értékes vízkincsét a szárazabb időkre, beszivárogva visszapótolja a talajvizet, elpárologva pedig javítja a mikroklímát, táplálja a növényzetet és mérsékli a klímaváltozás hatásait. A part egyik oldala jól megközelíthető, kikapcsolódásra alkalmas, a másik oldala háborítatlan, így menedéket biztosít az élővilágnak – többek között védett hullóknak és a nádban fészkelő madaraknak. A parton a lakosokkal közösen őshonos fafajokat ültettek: fekete nyarat, fehér füzet, magyar kőrist, enyves éget.

Rákócziújfalú: nem pazarolják el a belvizet

A Közép-Tisza mellett fekvő Rákócziújfaluban is egyre nagyobb gondot jelentenek az egész Alföldön jellemző vízgazdálkodási problémák. A napsütéses órák száma magas, ezért a potenciális párolgás jóval meghaladja az éves csapadék mértékét: az ország legaszályosabb vidéke ez. Ugyanakkor tavasszal gyakran károkat okoz a gazdáknak a hóolvadásból vagy esőből származó, a földeken megálló belvíz. Az önkormányzati beruházásban készülő belvítározó erre a kettős problémára kínál megoldást azzal, hogy a tavaszi vízbőség idején eddig a Tiszába engedett, ezzel elpazarolt vizet a belvízelvezető csatornából egy mélyebb fekvésű területen kialakított vizesélőhelyre kormányozza. A csatornára egy szabályozható zsilip épült, ezáltal a távolabbi földek is később érzik meg a szárazságot. Ha pedig az éghajlatváltozás miatt nincs hó, és elmarad a tavaszi vízbőség, ahogy idén is történt, a kialakított kis tóba egy közeli halastóból rendszeresen leengedett víz is bevezethető, vagy kellően magas vízállás esetén a víz a Tisza felől is pótolható.

Ruzsa: a hulladékvíz is érték

A Homokhátságon fekvő Ruzsán mára a víz ritka kincssé vált, az egyre szárazabb tájban a belvízelvezető csatornák is sok éve üresek. A településen a természetes felszíni vízkészlet hiányával és a talajvíz süllyedésével kell szembenézni, amit az egyre melegebbé és szárazabbá váló éghajlat tetéz. Ebben a helyzetben minden csepp víz számít: a szennyvíztisztítóból kikerülő napi átlag 150 m³ tisztított szennyvíz, valamint az új ivóvíztisztítóból elfolyó 10-20 m³/nap technológiai víz is értékes erőforrás. A LIFE projektben mindkettő visszatartására készült megoldás. A szürkevizet többé nem engedik elfolyni a csatornába, hanem egy-egy kis tóba gyűjtik össze, majd egy második medencébe juttatva beszivároztatják a talajba. Emellett egy kisebb belvízelvezető csatornára egyszerű, fából épült zárások kerültek, hogy ha mégis beköszöntene egy csapadékosabb időszak, a víz ne folyjon el a területről, hanem a parti legelőn terüljön szét.

Tiszatarján: tájgazdálkodás a hullámtéren

Tiszatarján a Borsodi-ártérhez tartozik, sorsa szorosan a Tiszához kötődik. A folyó szabályozását követően a vizesélőhelyek lecsapolása, a szántóföldi gazdálkodás terjedése a hullámtéren, a szárazodás erősödő hatása, majd az állattartás visszaszorulása miatt az ártéren özönnövények (például a gyalogakác) uralkodtak el. Néhány évvel ezelőtt a WWF Magyarországgal együttműködve Tiszatarjánban kialakítottak egy fenntartható ártéri gazdálkodási modellt, amely megoldást jelentett a gyalogakác visszaszorítására. Az özönnövénytől megtisztított terület egy részén szürkemarhák és vízibivalyok legelnek. Az éghajlatváltozás következtében azonban a hosszú, száraz évek alatt még a vízibivalyok élőhelyeül szolgáló, hullámtéri kubikgödrökből kialakult tavak is szinte kiszáradtak. A visszatartható vízkészletek növelése érdekében a gödröket most egy újabb medencével bővítették, a partokon pedig természetes rézsűket alakítottak ki. A projekt keretében épült egy stég is, ahonnan a látogatók közlelőrl figyelhetik meg a bivalyokat. Hamarosan megnyílik az ökoturisztikai vonzerőt jelentő, szabadon látogatható Vízibivaly tanösvény is.

„Az önkormányzatok integráló és koordináló szerepének megerősítése az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében” című LIFE-MICACC projektet megvalósító partnerség tagjai a Belügyminisztérium, az Országos Vízügyi Főigazgatóság, a Klímabarát Települések Szövetsége, a Pannon Pro Innovációs Kft., a WWF Magyarország Alapítvány, továbbá Bács, Püspökszilágy, Ruzsa, Rákócziújfalú és Tiszatarján községek önkormányzatai. A projekt az Európai Unió LIFE programjának, valamint a Belügyminisztérium és az Innovációs és Technológiai Minisztérium támogatásával valósul meg.

